

חופש המידע – אלימות מגדרית – היחידה לשוויון בין המינים בחינוך

קידום שוויון מגדרי הוא מרכיב משמעותי במניעת אלימות. מחקרים מראים שאי-שוויון מגדרי מגביר את הסיכוי לאלימות מצד גברים כלפי נשים, ומגביל את היכולת של הנפגעת לפנות לעזרה. עוד עולה כי בית הספר, הקהילה והתקשורת הם כלים מרכזיים אשר בכוחם לקדם שוויון ולמנוע אלימות נגד נשים, על-ידי אתגור הסטריאוטיפים המקנים לגברים כוח על נשים. יוזמות בית ספריות כדרך למניעת אלימות נגד נשים – תכניות בית ספריות הנוגעות בסוגיות של אלימות מגדרית, יכולות לשנות נורמות מגדריות והתנהגויות הכרוכות בהן לפני שהן מוטמעות באופן עמוק בילדים ובנוער. תוצאות חיוביות של תכניות כאלו כבר דווחו בארה"ב, קנדה ומקומות נוספים. (WHO, ארגון הבריאות העולמי, 2009).

כדי לצמצם את ממדי האלימות המגדרית בכלל וזו המופנית כלפי נשים בפרט היחידה לשוויון בין המינים בחינוך פועלת להטמעת חשיבה מגדרית ולהעלאת המודעות לתופעה בקרב אנשי חינוך, תלמידים והורים. מטרות היחידה לחשוף את התופעה ואת ממדיה; להקנות ידע בנושא; להביא להבנה שמדובר בפגיעה אנושה בצורכיהן הבסיסיים ביותר של הנשים; לפתח את הרגישות ואת האחריות החברתית לפעול לקידום ערך כבוד האדם וחירותו. הגנה על חייו, על גופו ועל כבודו של האדם - האישה והאיש, הנער והנערה, הילד והילדה בחברה הישראלית.

לפיכך היחידה מפעילה תכניות רלוונטיות כבר מגיל צעיר שמטרתן לפתח בנערות ובנערים את ההכרח לשמור על כבודם של נשים וגברים ולהבין את הצורך בחשיבותו של שוויון בין המינים כתשתית למערכת יחסים בריאה ורצויה.

רוב הפעילויות נעשות על ידי המשרד ומקצתן בשיתוף גורמי חוץ (זכייני מכרז, מיזם משותף). הנתונים מעודכנים לשנת הלימודים תש"ף, 2020 (בחמש השנים האחרונות לא חלו שינויים ניכרים בנתונים).

1. חוזר מנכ"ל בשנת 2002 פורסם [חוזר מנכ"ל "חינוך לשוויון מגדרי במוסדות החינוך" המכתוב](#)

מדיניות ארגונית המבוססת על ערכים של שוויון בין בני-אדם, כבוד והערכה כלפי האחרים באשר הם. אחת המטרות, הרלוונטית למניעת אלימות מגדרית, היא יצירת אקלים חברתי וסביבה המקדמת רווחה נפשית ותחושת ביטחון על רקע מגדרי. (סעיף 1.4)

3. תכניות בית ספריות

- "שווה דיבור" - תכנית סדנאית לשיח עכשווי בסוגיות מגדריות ושוויון בין המינים. מיועדת לתלמידות ולתלמידים בכיתות ה-ו ובכיתות ח-ט במגזר היהודי. הופעלה ב 122 בתי ספר : 56 בתי ספר יסודיים ו 66 על-יסודיים. השתתפו בה כ 10,140 תלמידות/ים.
- תוכניות להעצמת נערות ונערים בחברה הערבית - מופעלות באמצעות זכיין, 69 קבוצות : 24 יסודי ו 45 על יסודי. כ 1000 תלמידות ותלמידים.

קידום תלמידות במקצועות ה-STEM - מתוך הבנה שאחד התנאים לניעות חברתית ולחיים של כבוד ולעצמאות של נשים הוא העצמאות הכלכלית, משאבים רבים מוקדשים לקידום בנות למתמטיקה ולמדעים.

- הפעלת תכניות בבתי ספר נבחרים המקדמות את לימודי המגדר והשוויון בין המינים בקבוצות העצמה מופרדות מגדרית במקצועות ה-STEM. 136 קבוצות : 52 ביסודי ו 84 בעל יסודי. 80 קבוצות בנות – 1334 תלמידות; 55 קבוצות בנים – 955 תלמידים.
- קידום בנות במדעים ובמתמטיקה - "סודקות את תקרת הזכוכית" - שיתוף פעולה עם כ"ח, 2422 תלמידות ט – יב. 32 בתי ספר ב 8 רשויות מקומיות.

הטמעת חשיבה מגדרית בתכניות לימודים

- כישורי חיים - הטמעת חשיבה מגדרית בתכנית על כל חלקיה כבר מגיל גן
- פיתוח יחידות הוראה עם מפמ"רים/ות במזכירות הפדגוגית - יחידת השכלה כללית ובחינת בגרות ייחודית במדעי החברה, פיתוח יחידת לימוד בספרות לבגרות, תרבות יהודית ודמוקרטיה, אזרחות, עברית ועוד
- הטמעת חשיבה מגדרית בכלים להערכת מורים/ות, מנהלים/ות בשיתוף ראמ"ה והפיקוח על הערכת מורים
- [אתר מעודכן ומתחדש](#) המהווה מקור מידע זמין ונגיש בתחום החינוך המגדרי, ובו חומרי הוראה, מידע וסקירות וגם תכנית מניעה להתמודדות עם סוגיות של אלימות מגדרית בבית הספר היסודי והעל-יסודי.

הטמעת חשיבה מגדרית בכלל המערכת, בתכניות הלימודים השונות וספרי הלימוד

- שיתוף פעולה שוטף עם מפמ"רי האגף למדעים וטכנולוגיה הכולל הטמעת חשיבה מגדרית בתכניות הלימוד והכשרת מורות ומורים.
- שיתוף פעולה עם היחידות העוסקות בתחום הרגשי חברתי : שפ"י, מינהל חברה ונוער.
- עריכה מגדרית של ספרי הלימוד מעמיקה ומקיפה.

4. מספר בתי הספר שבהם התכניות מיושמות ומיקומם הגיאוגרפי

מחוז	סה"כ שעות תקן	מס. שעות יסודי	מס. בתי ספר יסודי	מס. שעות על יסודי	מס. בתי ספר יסודי	מס. תלמידות/ים
צפון	50	18	5	32	6	1260
חיפה	45	18	7	27	4	1290
מרכז	72	25	7	47	7	1920
תל אביב	80	50	13	30	5	2310
ירושלים	19	13	3	6	1	570
מנח"י	38	24	4	14	4	900
דרום	73	37	9	36	8	1800
התיישבותי (בתוך המחוזות)	6	-	-	3	3	90
סה"כ	377					10,140

5. מערכי שיעור בנושא

- [שווה דיבור לעל-יסודי, אלימות מגדרית, שיעור 7, עמוד 41](#)
- [היום הבינלאומי למאבק באלימות נגד נשים – הצעות לפעילויות](#)
- [אלימות נגד נשים – חומרי הוראה ופעילויות באתר היחידה](#)

6. הכשרות - הכשרת פרחי הוראה ופיתוח מקצועי לעו"ה

- במתווה החדש להכשרת מורים/ות החינוך המגדרי הוא חלק מתכנית ההכשרה כתנאי לקבלת תעודת הוראה.
- במתווה ההערכה החדש להערכת מורים/ות מנהלים/ות נכלל היבט זה לצורך קידום מקצועי וקבלת דרגה.
- השתלמויות לעובדי הוראה : 10 השתלמויות ארציות (4 בוטלו בשל הקורונה) ; 10 השתלמויות מחוזיות.
- השתלמויות ליועצות : 3 השתלמויות (3 בוטלו בשל הקורונה).

א. מספר המשתתפים/ות

בשנת תש"ף_השתתפו כ-400 מורות/ים בהשתלמויות ובימי עיון בנושאי מגדר וכ- 11,000 תלמידות/ים בתוכניות שונות הכוללות העצמה, מגדר ושוויון בין המינים, ובהן יחידות העוסקות במניעת אלימות מגדרית.